

KOPIOSTON VUOSI

Toivon, että voin kirjoittaa
niin kauan kuin elän.
Kerrassaan upeaa olisi,
jos joku teoksistani joskus
käännettäisiin vaikkapa
viroksi tai ranskaksi.
Mikä tahansa kieli kelpaa.

– Eveliina Talvitie, kirjailija

➔ Lue Talvitien haastattelu www.kopiosto.fi/talvitie

KUVA: JYRI PITKÄNEN

Sisällys

Vuosi 2021

- 4 Hyvään vuoteen yllättävä lakiluonnos
- 5 Kohokohtia vuodesta 2021
- 6 Digitaalisuus muuttaa lakia ja teosten käyttöä
- 7 Taiteilijatreffit: Jani Toivola

Tuotteet ja palvelut

- 9 Lupien tilausmäärät pysyivät vakaina
- 10 Yhteistyötä lakihankkeen, lainauskorvauksen ja tietokantojen parissa
- 11 Takaisin normaaliin tutkimustahtiin
- 12 Case: Ylen ohjelmat osaksi Tampereen ja Jyväskylän kaupunginkirjastojen tapahtumia
- 13 Taiteilijatreffit: Anu Silfverberg

Tilitykset ja tuet

- 15 Luovalle alalle 57 miljoonaa euroa
- 16 AVEK siirtyi lähemmäs tuenhakijoita
- 17 Vuonna 2021 valmistuneita AVEKin tukemia teoksia
- 18 Korvaustuotot 53 miljoonaa euroa
- 20 Taiteilijatreffit: Jussi Rautaniemi

Me olemme Kopiaosto

- 22 Organisaatio ja jäsenjärjestöt
- 23 Pidämme huolta luovan alan hyvinvoinnista

Tekijänoikeus on mielenkiintoinen suojamuoto, jonka keskiössä on tekijän luovuus ja jonka edessä jokainen henkisen luomistyön tuote on yhtä arvokas.

– Ville Verronen, lakimies

VUOSI 2021

- 4 Hyvään vuoteen yllättävä lakiluonnos
- 5 Kohokohtia vuodesta 2021
- 6 Digitaalisuus muuttaa lakia ja teosten käyttöä
- 7 Taiteilijatreffit: Jani Toivola

Hyvään vuoteen yllättävä lakiluonnos

Vuosi 2021 oli taloudellisesti hyvä, mutta syyskuun lopussa lausuntokierrokselle tulleen tekijänoikeuslain luonnoksen sisältö oli ongelmallinen.

Kopion toiminnassa vuoden 2021 yleisilme oli hyvin myönteinen. Pystyimme hoitamaan perustehtävämme hyvin: keräsimme korvaustuottoja suunnitellusti, jaoimme korvauksia oikeudenhaltijoille ripeästi ja pidimme organisaation kulut kurissa, jopa alle budjetin.

Koronapandemialla ei ollut vaikutuksia keräämiimme korvauksiin. Lujasti töitä tehden pystyimme pitämään esiintyville taiteilijoille, tekijöille ja kustantajille maksettavat korvaukset normaalilla tasolla.

Tekijänoikeuslakiluonnos sai vastarintaa

Pitkään odotettu tekijänoikeuslain muutosehdotus tuli lausuntokierrokselle syyskuun lopussa. Sillä on tarkoitus panna Suomessa täytäntöön direktiivi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla sekä verkkolähetysdirektiivi, mutta yllättäen luonnos sisälsi myös paljon muita muutoksia.

Ikävin yllätys oli se, että näistä muista muutoksista ei ollut käyty lainkaan keskustelua Kopion eikä luovan alan kanssa muutoinkaan. Meidän näkökulmastamme ongelmallisinta luonnoksessa olivat opetuksen sekä edelleen lähettämiseen liittyvät tekijänoikeuskysymykset.

Direktiivi edellyttää, että teosten digitaalisen käytön on oltava mahdollista opetuksen havainnollistamiseksi. Ehdotuksessa tekijänoikeuden rajoitus meni tätä paljon laajemmalle.

Opetuksessa käytettävään aineistoon ehdotettiin sovellettavan täyttä tekijänoikeuden rajoitusta, jolloin valtaosa materiaaleista olisi käytännössä tullut vapaasti käytettäväksi. Valtio olisi maksanut oikeudenhaltijoille korvauksen, jonka suuruutta ei lakiehdotuksessa kuitenkaan määritely. Oikeudenhaltijoilla ei tällaisessa tilanteessa olisi minkäänlaista kosketuspintaa omien teostensa jälkikäyttöön opetuksessa.

Nykyinen, jo 30 vuotta menestyksekkäästi käytetty sopimismalli suojaa teosten tekijöiden oikeudet sekä auttaa pysymään ajan tasalla aineistojen käytön määrästä ja tavoista opetuksessa.

Annoimme ehdotuksesta yksityiskohtaisen lausunnon, jossa vaadimme lain palauttamista uudelleen valmisteluun tai olennaisia muutoksia ehdotukseen. Emme olleet asialla yksin: luonnoksesta annettiin peräti 225 lausuntoa. Noin 130 lausunnossa otettiin kantaa opetusmateriaalien tekijänoikeuskysymykseen, ja näistä 100 vastusti esitystä.

Oikeudenhaltijat, suojattujen aineistojen käyttäjät ja kansalaiset ansaitsevat tasapainoisen ja toimivan tekijänoikeuslain. Päättäjät ottivatkin lausuntopalautteen vakavasti – ehdotusta muokattiin ennen sen viemistä eduskuntaan huhtikuussa 2022.

Vaikutukset tulevaan hahmottumassa

Uusi tekijänoikeuslaki vaikuttaa toimintaamme monin tavoin, jotka tarkentunevat vuoden 2022 aikana. Useilla lisensointialueilla, kuten julkaisujen ja teosten kopioinnissa yrityksissä ja julkishallinnossa sekä tv-ohjelmien verkkotalennuspalveluissa, toimintamme jatkuu kuitenkin ennallaan.

Etätyön tekeminen sujui hyvin myös vuonna 2021, ja se soveltuu erinomaisesti tekemäämme asiantuntijatyöhön. Työyhteisön kehittymisen ja sen kulttuurin ylläpitämisen takia on kuitenkin tärkeää myös päästä ideoimaan ja ratkomaan ongelmia läsnäolotyössä.

Henkilöstömme on pärjännyt hyvin koronapandemian aikana, mikä näkyy myös keväällä 2021 tekemästämme etätyökyselystä. Työntekijämme ovat tyytyväisiä siihen, miten asiat hoituvat, ja ovat kokeneet työnsä tärkeäksi.

Kopiolaisille kuuluu suuri kiitos siitä, että olemme saavuttaneet kaikki asetetut tavoitteet epävarmuuden keskellä ja pitäneet yllä erittäin myönteistä ilmapiiriä.

Valtteri Niiranen
toimitusjohtaja

Kohokohtia vuodesta 2021

Tekijänoikeustietoa verkossa ©-info-kuvakkeella

Ryhdyimme kehittämään verkkosivujen käyttäjille tekijänoikeustietoa tarjoavaa ©-info-kuvaketta siten, että se voidaan liittää myös pdf-muotoiseen tiedostoon. Jatkossa tiedostoihin ja artikkeleihin voidaan liittää kuvake, joka kertoo aineiston tekijä- ja käyttöoikeustiedot.

→ Lisätietoa ©-infosta www.c-info.fi

Asiantuntijamme äänessä

2021 oli aktiivisen vaikuttamisen vuosi. Kopioiston asiantuntijat herättelivät keskustelua luovan alan arvosta, tekijänoikeuslainsäädännöstä ja AVEKin rahoituksen turvaamisesta tuomalla näkökulmiaan ja osaamistaan esiin blogeissa.

→ Blogitekstit nettisivuillamme www.kopioisto.fi/ajankohtaista

Yksityisen kopioinnin hyvitys turvattu vuodelle 2022

Leikkausuhan alla ollut yksityisen kopioinnin hyvitys turvattiin syyskuun budjettiriihessä vakiintuneelle 11 M€:n tasolle. Tv-ohjelmien tekijöille tilittämämme korvaukset sekä AVEKin av-alalle maksamat tuet yksityisestä kopioinnista säilyvät siis samassa suuruusluokassa kuin aiemmin. Vuonna 2021 av-tekijät saivat kauttamme 3 M€ yksityisen kopioinnin korvauksia. AVEK on tukenut av-alaa vuosittain noin 2,6 M€:lla yksityisen kopioinnin hyvityksen kokonaissummasta.

SuomiAreenassa käsiteltiin luovaa työtä digiajassa

Elokuvaohjaaja **Saara Saarela**, kuvataiteilija **Camilla Vuorenmaa**, musiikintekijä **Markus Nordenstreng** ja kirjailija **JP Koskinen** vaativat toimittaja **Ronja Salmen** luotsaamassa SuomiAreena -tilaisuudessa päättäjiltä tiukempia toimia, jotta teosten digikäytöstä voisi ansaita elantoa nyt ja tulevaisuudessa. Lainsäätäjien näkemyksiä aiheeseen toivat kansanedustaja, sivistysvaliokunnan puheenjohtaja **Paula Risikko** ja kansanedustaja, talousvaliokunnan varapuheenjohtaja **Hanna Kosonen**.

Kuvituksen käyttöluja kirjastoille

Uusin lupatuotteemme on kirjastoille suunnattu kuvituksen käyttöluja, joka mahdollistaa kirjan kuvien käytön lukutuokio- ja kirjavinkkausvideoilla. Samalla luvalla saa näyttää kuvitusta kolmesta eri julkaisusta. Lupamme kattaa sekä kotimaiset että ulkomaiset kuvantekijät.

Rudolf Koivu -palkinto Maria Sannille

Lasten- ja nuortenkirjakuvituksen Rudolf Koivu -palkinnon voitti vuonna 2021 kuvittaja **Maria Sann**. Grafian myöntämän palkinnon arvo on 10 000 €, ja se jaetaan joka toinen vuosi. Sann sai palkinnon kuvituksestaan **Henrika Anderssonin** kirjoittamaan kirjaan *Bokstavsvärldar*. Palkinto rahoitetaan keräämistämme tekijänoikeuskorvauksista.

→ Lue Sannin haastattelu www.kopioisto.fi/sann

Taiteilija **Tuomas A. Laitinen** voitti AVEK-palkinnon syyskuussa 2021.
KUVA: RIITTA SUPPERI

AVEK-palkinto Tuomas A. Laitiselle

Taiteilija **Tuomas A. Laitiselle** myönnettiin syyskuussa AVEK-palkinto, joka on suuruudeltaan 15 000 €. Taiteessaan Laitinen pohtii materiaalia ja elämän kiertokulkuja hyödyntäen monipuolisesti videota, ääntä, lasia, algoritmeja sekä kemiallisia prosesseja. Palkinnon saajan valitsi Venetsian elokuvajuhlilla ohjelmistokuraattorina toimiva italialainen **Paolo Bertolin**.

KUVA: RIITTA SUPPERI

SuomiAreena -keskustelutilaisuuden juontaja ja puhujat heinäkuussa 2021.
KUVA: KATI PELKONEN

Jokainen aikuinen elää monella tapaa myös omaa lapsuuttaan.

– Maria Sann, kuvittaja

Digitaalisuus muuttaa lakia ja teosten käyttöä

Tekijänoikeuslain käynnissä oleva uudistus lisää epävarmuutta toimintaympäristössämme. Samalla digitalisaatio kasvattaa yhä merkitystään sisältöjen käyttötapojen muutoksessa.

Tekijänoikeuslain luonnos herätti huolta

Syksyllä lausuntokierroksella olleessa tekijänoikeuslain luonnoksessa tuli esiin jännitteitä, jotka perustuvat pohjimmiltaan digitalisaation tuomiin muutoksiin sisältöjen kuluttamisessa. Kun tekijänoikeuslaissa on perinteisesti pyritty korostamaan luovan alan tekijöiden oikeuksia ja asemaa, nyt katsetta on käännetty yhä enemmän teosten käyttäjien ja välittäjien suuntaan.

Luovan alan tulevaisuuden turvaamiseksi on kuitenkin välttämätöntä, että teosten helppo, digitaalinen saatavuus toteutetaan tekijöiden ansainta turvaten.

Lakiluonnos sai laajaa kritiikkiä Kopioistolta, muilta tekijänoikeusjärjestöiltä ja luovalta alalta. Keskeinen huoli oli, ettei esitetty lakiluonnos toteuta EU:n tekijänoikeus- ja verkkolähetyksdirektiivien tarkoitusta parantaa oikeudenhaltijoiden asemaa verkkoympäristössä ja yhdenmukaistaa tekijänoikeuksia digitaalisilla sisämarkkinoilla.

Ehdotettujen muutosten perustelut nähtiin monin kohdin erittäin puutteellisiksi ja jopa arvolatautuneiksi. Lakiluonnosta kritisoitiin myös siitä, ettei sen vaikutuksia käsitelty riittävän perusteellisesti eikä tutkimustietoon perustuvia arvioita esitetty.

Tekijänoikeuslaki otettiin saadun kriittisen lausuntopalautteen jälkeen uudelleentarkasteluun, ja hallituksen esitys odotetaan annettavan huhtikuussa.

92%

suomalaisista on sitä mieltä, että luovan työn tekijöiden tulee saada tekemästään työstä korvausta sen mukaan, kuinka paljon heidän teoksiaan hyödynnetään.

Avoimuus ei tarkoita ilmaista

Digitalisaation mukanaan tuoma teosten helppo saatavuus sekoittuu paikoin vaatimukseen teosten ilmaisesta käytöstä. Esimerkiksi tutkijoiden ja opettajien tekemiä materiaaleja ja julkaisuja vaaditaan yhä useammin verkkoon ilmaiseksi kaikkien saataville. Tällainen uusi tulkinta avoimuudesta ja saatavuudesta herättää tekijöissä ja kustantajissa suurta huolta.

Uudet vaatimukset avoimuudesta tuntuvat ristiriitaisilta, kun tarkastelee suomalaisten asenteita luovaa työtä kohtaan. Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksen Taloustutkimukselta tilaamasta vuoden 2021 Tekijänoikeusbarometristä käy ilmi, että valtaosa suomalaisista arvostaa luovan alan tekijöitä.

Vastaajista 92 prosenttia on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että luovan työn tekijöiden tulee saada tekemästään työstä korvausta sen mukaan, kuinka paljon heidän teoksiaan hyödynnetään.

Teosten käyttötavat ja levitys muuttuvat

Koronapandemia ja sen myötä etätöiden ja -opetuksen lisääntyminen vauhdittivat entisestään digitalisaation käynnistämiä muutoksia teosten käytössä. Esimerkiksi oppimateriaalit siirtyvät yhä enemmän verkkoalustoille. Verkkosisältöjen tallentamisessa oli aiemmin suurta kasvua, mutta nykyään ihmiset todennäköisemmin jakavat linkkejä kuin tallentavat sisältöjä. Muun muassa näitä teosten käyttötapojen muutoksia tarkkailemme, kun kehitämme luparatkaisujamme.

Audiovisuaalisella alalla näkyy suoratoistopalvelujen nousu. Kansainväliset jättiläiset, kuten pandemian alussa markkinoille tullut Disney, ovat muuttaneet perinteistä esitysikkunamallia. Muutos näkyy alueellisesti myös meillä Suomessa, jossa merkittäviä alustoja ovat muun muassa Elisa Viihde ja Yle Areena.

Muutokseen liittyy aina myös potentiaalia. Yksi esimerkki on Netflixin tapa hakea sisältöjä laajalti eri markkina-alueilta. Se luo kansainvälisiä mahdollisuuksia myös suomalaisille tekijöille. Osanamme toimiva AVEK on mukana tukemassa av-alan tekijöitä uuden kehittämisessä. ●

Taiteilijatreffit: Jani Toivola

Tarinankertoja ammentaa intiimisti omasta elämästään

Jani Toivola on monipuolinen persoona. Tanssija. Juontaja. Ex-kansanedustaja. Näyttelijä. Kirjailija. Eri luovuuden muodot ovat olleet Toivolalle tärkeitä eri ajoissa.

”Suurin tekemisen motivaatio minulla kiteytyy tarpeeseen hakea ja luoda yhteyttä – on se sitten, että näyttelen näyttämöllä tai kirjoitan, käyn puhumassa tai juontamassa tai tanssimassa. Aina se on sitä yhteyden hakemista sekä itseän että kanssaihmiin”, **Jani Toivola** pohtii luovaa työskentelyään.

Toivola näkee tekijänoikeudet osana luovan tekijän elinkeinoa mutta toisaalta myös laajempia rakenteita, joilla mahdollistetaan taide-elämykset ihmisten koettaviksi. Konkreettisesti tekijänoikeudet näkyvät Toivolalle esimerkiksi saaduissa lainauskorvauksissa.

Toisaalta tekijänoikeuksilla on hänelle myös periaatteellista arvoa.

”On tärkeää tunnistaa ja tunnustaa tekijä. Työn tekijällä ja omistajalla on oikeus myös saada työstään korvausta.”

Vuonna 2021 Toivolalta ilmestyi kaksi kirjaa: romaani *Rakkaudesta* ja lastenkirja *Poika ja hame*. Molemmat teokset kumpuavat samasta ajatusmaailmasta. Niissä käsitellään miehisyyden, erilaisuuden, rakkauden ja hyväksytyksi tulemisen tarpeen teemoja.

Tematiikka kumpuaa omasta elämästä. Toivolalla on ollut kokemus, ettei hän ole täyttänyt miehisyyden ehtoja. Oma keho on tuntunut väärän muotoiselta tai väärän väriseltä, se on ollut liian naismainen, tai Toivola on kokenut pukeutuvansa johonkin, minkä ajatellaan kuuluvan naisille.

Toivolaa kiinnostaa myös miesten välinen rakkaus – sekä romanttisesti että ystävinä.

”Kuinka lähellä voi miehenä olla toista miestä ystävydessä? Voidaanko istua sylissä tai lohduttaa toisiamme ja koskea? Tuntuu, ettei näistä teemoista ole meillä vielä kauheasti keskusteltu”, hän toteaa.

Miehenä oleminen esitetään edelleen yhteiskunnassamme kapeasti kovana ja etäällä tunteista. Toivola näkee tässä yhteyden #metoo-keskusteluun. Jotta isompi muutos voidaan saavuttaa, on löydettävä myös uusia tapoja olla mies.

”Mieheenkin pitää tulla enemmän sävyjä ja herkkyyttä. Se on portti pois mieskuvasta, joka rajaa muilta asioita tai on alistava. Ajattelen, että se lopulta luo kaikille enemmän tilaa.” ●

On tärkeää tunnistaa
ja tunnustaa tekijä.

➔ Lue Toivolan koko haastattelu
www.kopio.fi/toivola

Asiakkaat saavat meiltä kattavia lupia vaivattomasti erilaisiin teosten käyttötilanteisiin. On tärkeää, että käyttöehdot ovat helposti ymmärrettäviä.

– **Matias Anttonen,**
lisensiointipäällikkö

TUOTTEET JA PALVELUT

- 9 Lupien tilausmäärät pysyivät vakaina
- 10 Yhteistyötä lakihankkeen, lainauskorvauksen ja tietokantojen parissa
- 11 Takaisin normaaliin tutkimustahtiin
- 12 Case: Ylen ohjelmat osaksi Tampereen ja Jyväskylän kaupunginkirjastojen tapahtumia
- 13 Taiteilijatreffit: Anu Silfverberg

Lupien tilausmäärät pysyivät vakaina

Pandemiasta huolimatta lupien tilausmäärät pysyivät edellisvuoden tasolla. Uusia lupia olemme kehittäneet erityisesti kirjastojen tarpeisiin.

Palvelemme lupatuotteillamme oppilaitoksia, valtiota, kuntia, yrityksiä, muita yhteisöjä ja organisaatioita. Lupien ansiosta asiakkaamme voivat vastuullisesti käyttää av-teoksia eri tavoin sekä kopioida ja käyttää tekijänoikeuden suojaamia julkaisuja ja teoksia.

Toisen pandemiavuoden aikana lupatuotteidemme kysyntä pysyi melko vakaana kaikissa asiakasryhmissä. Työntekijöiden määrä vaikutti kopiointilupia hankkivissa asiakasyrityksissämme pysyvän ennallaan, mikä oli iloinen yllätys. Niissä lupien laskutus perustuu työntekijämääriin.

Kehitystyötä lupatarpeita kuunnellen

Luparatkaisumme osoittivat jo vuonna 2020 soveltuvuutensa etätyöhön ja -opetukseen, mutta kehitystyötä on tehtävä edelleen. Kopioiston lupien ja palvelujen pitää jatkossakin vastata käyttäjien tarpeisiin riippumatta siitä, missä teoksia käytetään.

Teemme asiakkaille käyttötarkutkimuksia, joista saamme ideoita ja suuntaa kehitystyöhömme. Selvitimme yhdessä Museoliiton kanssa museoiden kokoelmissa olevien valokuvien ja pienpainatteiden, kuten esitteiden, käyttötarpeita verkossa, ja kehitämme selvityksen pohjalta luparatkaisuja.

Kehitystyössä seuraamme aktiivisesti toimintaympäristön muutoksia. Lisäksi saamme usein suoraan asiakkailta palautetta sekä pyyntöjä uusista luparatkaisuisista.

Asiakastoiveiden pohjalta kehitimme kirjastoille erilaisia lupia käyttää kirjojen kuvitusta. Nyt kirjastot voivat käyttää kirjaan sisältyvää kuvitusta osana valmistamaansa lukutuokio-

kirjailijahaastattelu- tai vastaavaa videotallennetta. Lisäksi kirjastoille on kehitetty lupia kirjojen kansikuvien käyttöön erilaisissa tietokannoissa ja verkossa.

Kirjastojen suljettuna olo nosti puolestaan esille tarpeen välittää artikkelikopioita digitaalisesti suoraan asiakkaille. Lupa on vielä kehitteillä, mutta tavoitteena on löytää ratkaisu, jolla kopion saisi rajoitetusti välittää digitaalisesti suoraan asiakkaalle.

Opetuksessa erilaisten digitaalisten sisältöjen tarjonnan ja käytön lisääntyminen jatkuu edelleen. Oppilaitosten osalta lupatuotteiden kehittäminen riippuu pitkälti uudistettavan tekijänoikeuslain sisällöstä.

Tekijänoikeuksia myös virtuaalisesti

Tekijänoikeuksien oppimiseen ja opettamiseen keskittyvää Kopiraittila-palvelua kehitetään jatkuvasti.

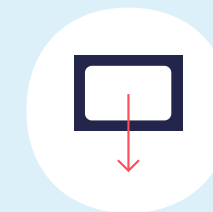
Uusin lisäys Kopiraittilaan on virtuaalitodellisuutta hyödyntävä Tekijänoikeusrata-mobiilipeli. Pelissä opettaja luo etukäteen mobiilisovelluksen avulla radan merkitsemällä kymmenen kysymyspistettä haluamiinsa paikkoihin ulkona. Oppilaat liikkuvat sovelluksen kartan avulla ja suunnistavat rasteille, joilla he ratkaisevat tekijänoikeuksiin liittyviä monivalintatehtäviä. Mobiilipeli sopii pelattavaksi 3.-6.-luokkalaisten sekä 7.-9.-luokkalaisten kanssa.

Kopiraittilan verkkosivuilla on runsaasti yleistietoa tekijänoikeudesta ja teosten käytöstä, pelejä ja videoita opiskelijoille peruskoulusta korkeakouluun sekä opettajan osio työpajaohjeineen ja valmiine opetusvinkkeineen. ●

Kopioiston lupatuotteet

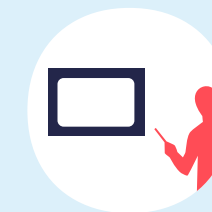
Julkaisujen ja teosten kopiointi opetuksessa, yrityksissä ja julkishallinnossa

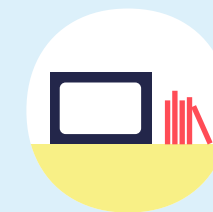
Tv-ohjelmien verkkotallennuspalvelut

Tv-kanavien edelleen lähettäminen

Tv-ohjelmien käyttö opetuksessa

Tv- ja radio-ohjelmien tallenteiden kirjasto- ja laituskäyttö

Vanhojen lehtiaineistojen käyttö

Kuvituksen käyttöluupa kirjastoissa

Yhteistyötä lakihankkeen, lainauskorvauksen ja tietokantojen parissa

Kysyimme 45 jäsenjärjestöltämme mielipiteitä Kopion toiminnasta. Saimme paljon kiitoksia korona-ajan yhteydenpidosta sekä siitä, ettei pandemia ole juurikaan vaikuttanut korvaustuottoihimme.

Tekijänoikeuslain uudistuksen osalta toivottiin yhteistyötä. Jäsenjärjestömme pysyivät Kopion järjestämiä tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia sekä yhteistyötä lausuntojen valmistelussa. Näihin toiveisiin vastasimme syksyn aikana.

Lainauskorvauksia kuvantekijöille 10 vuotta

Kirjastolainauksesta tekijöille maksettava lainauskorvaus täytti hiljattain 10 vuotta. Juhlan kunniaksi kampanjoimme somessa kuvantekijöiden lainauskorvauksen tunnettuuden edistämiseksi. Onnistuneen kampanjan kasvoina toimivat valokuvaaja **Benjamin Pöntinen**, graafinen suunnittelija ja kuvittaja **Jussi Karjalainen** sekä sarjakuvataiteilija ja kuvittaja **Tuuli Hypén**.

Korvausta saavien kuvantekijöiden joukko on vuosien aikana kasvanut jatkuvasti, ja somekampanjan ansiosta tavoitimme lyhyessä ajassa huomattavan määrän uusia asiakkaita. Lainauskorvausmäärärahan korottamisen myötä kuvantekijöiden korvauksia voidaan tilittää aiempaa useammalle julkaisulle ja kuvantekijälle.

Kuvantekijöiden lisäksi lainauskorvausta saavat kirjailijat ja kääntäjät Sanastosta sekä musiikintekijät Teostosta. Yhdessä näiden sisarjärjestöjemme kanssa neuvottelemme opetus- ja kulttuuriministeriön maksaman korvauksen jakamisesta ja hallinnoimisesta.

Sanasto on tehnyt merkittävää työtä lainauskorvausten saattamiseksi samalle tasolle muiden Pohjoismaiden kanssa sekä laajentamiseksi korkeakoulukirjastoihin.

Korvausten tilittämisessä apuna tietokantojen ja järjestelmien ajantasaisuus

Me Kopiossa huolehdimme, että edustamiemme tekijöiden tiedot ovat kunnossa kansainvälisissä tietokannoissa. Kotimaisesta tilitysjärjestelmäkehityksestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä on suuri hyöty tilittäessämme ulkomailta kertyneitä korvauksia.

Vuonna 2021 tilitimme ensimmäisen kerran verkkotallennuskorvauksia ulkomaisten av-teosten tekijöille ja esittäjille. Tv-ohjelmien verkkotallennuspalveluista kerätyt korvaukset koskevat suomalaisilla tv-kanavilla esitetyjä ulkomaisia ohjelmia.

Yhteensä 5,7 M€:n tilitys koski takautuvasti vuosia 2015–2019. Kotimaisten tekijöiden ja esittäjien, etupäässä kääntäjien, osuus tästä summasta oli reilut 700 000 euroa. Noin 5 M€ tilitettiin Kopion ulkomaisten sisarjärjestöjen kautta ulkomaisille tekijöille ja esittäjille.

Korvaukset kotimaisten ohjelmien tekijöille ja esittäjille sekä Gramexille ja Teostolle siirrettävä musiikin oikeudenomistajien osuus ja APFin kautta tilitettävä tuottajien osuus vuosilta 2015–2019 on tilitetty jo aiemmin. ●

Takaisin normaaliin tutkimustahtiin

Koronapandemia ei enää vuonna 2021 haitannut tutkimustoimintaamme. Selvitysten lisäksi teimme vuoden aikana paljon toimintaa tehostavaa taustatyötä.

Vuonna 2020 oppilaitokset ja yritykset siirtyivät etäopetukseen ja -työhön, minkä takia muutamme suunniteltujen tutkimusten ajankohtaa. Nyt vuonna 2021 pääsimme takaisin normaaliin tutkimustahtiin.

Tutkimukset ovat olennaisia Kopiolle, sen asiakkaille sekä oikeudenhaltijoille, sillä niistä kertyvää tietoa julkaisujen, verkkoaineistojen ja av-teosten kopioinnin määristä ja käytöstä hyödynnetään lupien hinnoittelussa sekä oikeudenomistajille jaettavien korvausten määrittelyssä.

Koulupainotteista tutkimusta

Yksi vuodelle 2021 siirtyneistä tutkimuksista oli tv-ohjelmien ja elokuvien käyttö opetuksessa. Tulosten perusteella 88 prosenttia opettajista on esittänyt tv-ohjelmia tai elokuvia opetuksessaan ainakin joskus. Tv-ohjelmien ja elokuvien tallentaminen opetuskäyttöön on sen sijaan vähäistä. Tämä voi johtua ainakin osittain siitä, ettei opettajilla ole laitteita ohjelmien tallentamiseksi opetuskäyttöön. Yleisimmin tv-ohjelmia ja elokuvia esitetään Yle Arenasta.

Teemme vuosittain myös pelkästään valokopioinnin ja skannaamisen sisältöä selvittäviä tutkimuksia peruskouluissa ja lukioissa. Niiden avulla kerätyt tiedot auttavat muun muassa kohdistamaan korvaukset oikein teosten tekijöille ja kustantajille.

Käynnistimme kaksi muutakin tutkimusta, joiden tulokset valmistuvat vuonna 2022: selvitämme painettujen julkaisujen ja verkkoaineistojen kopioinnin määrää ja sisältöä ammatillisissa oppilaitoksissa ja aikuiskoulutuskeskuksissa sekä kunnissa ja kuntayhtymissä.

Raportoinnin ja kyselyjen kehitystä

Kuluneen vuoden aikana olemme automatisoineet raportointia korvaustenjaon tarpeisiin. Automatisointi on vaatinut erittäin suuren työn, sillä raporttien taustalla oleva tutkimustieto on ensin pitänyt järjestää – vain laadukkaan tutkimustiedon avulla voidaan muodostaa luotettavia raportteja. Ajantasaisella tutkimustiedolla on tärkeä rooli oikeudenhaltijoiden korvaustenjakoneuvotteluissa.

Vuoden aikana jatkoimme myös kyselylomakkeen kehittämistä, jotta vastaajien olisi entistä nopeampi ja helpompi täyttää se. Näin toivomme myös vastausmäärien nousevan.

Uusi lomake on jo ollut käytössä ammatillisten oppilaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien tutkimuksissa, ja vastausasteen kehitys näyttää lupaavalta. Meidän on kuitenkin kerättävä enemmän tutkimustietoa pystyäksemme vertailemaan tuloksia. Jatkamme lomakkeen kehittämistä saatujen kokemusten ja vastaajien palautteen pohjalta. ●

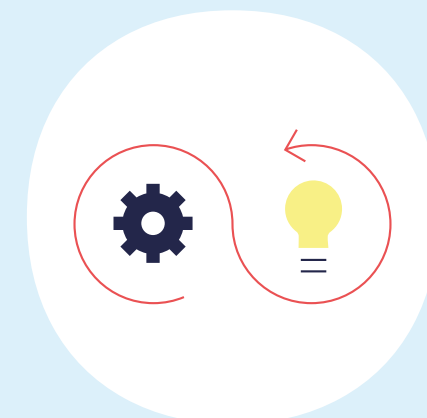
Hyödynnämme tutkimustuloksia

lupatuotteiden hinnoittelussa

kopiointi-korvausten jakamisessa

uusien lupien kehittämisessä

Case

Ylen ohjelmat osaksi Tampereen ja Jyväskylän kaupunginkirjastojen tapahtumia

Ylen omatuotantoisia sisältöjä voi vuonna 2022 esittää Yle Arenasta ja Elävästä arkistosta kirjastojen julkisissa tilaisuuksissa. Kyse on vuoden mittaisesta kokeilusta, jonka mahdollistamme yhdessä Gramexin ja Ylen kanssa.

Tampereen ja Jyväskylän kaupunginkirjastoissa käynnistyneessä kokeilussa kirjastot täydentävät ja rikastavat omia tapahtumiaan Ylen sisällöillä.

Tampereen kaupunginkirjastossa Ylen sisältöjä hyödynnetään esimerkiksi musiikkitapahtumissa ja koululaisryhmien vierailuilla. Lisäksi kirjastoon on suunnitteilla urheilun ja politiikan kisastudioita.

Jyväskylän pääkirjastolla Ylen sisältöjä nähdään alkuvuodesta näyttelyiden ohessa ja kirjailijavierailujen yhteydessä. Koronarajoitusten hellittäessä suunnitteilla on tuoda sisällöt osaksi kirjaston muitakin tapahtumia.

“Eri puolilla kaupunkia sijaitsevat kirjastot ovat keskeisiä tapahtuma- ja kohtauspaikkoja, yhteisiä olohuoneita, joissa kaikki pääsevät maksutta nauttimaan kirjallisuudesta, musiikista ja keskusteluista. Ylen laadukkailla sisällöillä saamme uusia ulottuvuuksia kirjastojen erilaisiin tapahtumiin ja näyttelyihin”, iloitsevat Tampereen kaupunginkirjaston suunnittelija **Leena Parviainen** ja Jyväskylän kaupunginkirjaston informaatikko **Mari Vuorinen**.

Alun perin idea Ylen sisältöjen esittämisestä tuli Tampereen ja Jyväskylän kirjastoista, ja siksi kokeilu tehdään juuri näissä kirjastoissa.

“Yle Areena on suomalaisten rakastama ja arvostama palvelu, ja on hienoa, että nyt kirjastojen kanssa kokeillaan Areenan uudenlaista, yhteisöllistä käyttöä. Ylen omatuotantoiset sisällöt Arenassa ovat tärkeä ja iso osa suomalaista kulttuuria”, sanoo Yleltä päällikkö **Minna Tiuhonen**.

Me Kopioissa haluamme omalta osaltamme ja yhteistyössä Gramexin kanssa edistää sisältöjen monipuolista ja yhteisöllistä käyttöä. Yle Areenan sisältöjen esittäminen kirjastossa yleisölle on tekijänoikeudellisesti julkista esittämistä, josta pitää sopia sisältöjen tekijöiden kanssa. Kokeilua varten Yle Areenan käytöstä kirjastoissa on sovittu kanssamme.

“Ylen omatuotantoisten sisältöjen esittäminen kirjastoissa laajentaa laadukkaan kotimaisen sisällön näkyvyyttä yhteisöllisellä ulottuvuudella. Julkisen esittämisen toteuttaminen vastuullisesti, sisältöjen tekijöiden oikeuksia kunnioittaen, osoittaa arvostusta suomalaisia luovan työn tekijöitä kohtaan”, sanovat Kopion toimitusjohtaja **Valtteri Niiranen** ja Gramexin toimitusjohtaja **Ilmo Laevuo**. ●

Ylen laadukkailla sisällöillä saamme uusia ulottuvuuksia kirjastojen erilaisiin tapahtumiin ja näyttelyihin.

– Leena Parviainen ja Mari Vuorinen

Taiteilijatreffit: Anu Silfverberg

Journalismi ei ole yksilölaji

Toimittaja ja kirjailija Anu Silfverberg on yksi pitkiin juttuihin keskittyvän *Long Playn* perustajajäsenistä. Journalismin pariin hän päätyi rakkaudesta kirjoittamiseen.

Journalismin velvollisuus on etsiä sellaisia tarinoita, joita emme pysty vielä kuvittelemaan.

[Lue Silfverbergin koko haastattelu](#)
www.kapiosto.fi/silfverberg

Hän kuvailee itseään tekstikeskeiseksi toimittajaksi. "Se näkyy siitakin, että olen tehnyt urani tarinallisen feature-journalismin puolella. En olisi kauhean hyvä uutistoimittaja."

Anu Silfverberg teki ensimmäiset juttunsa yhdessä ystävänsä, nykyisin kirjailijana, dokumentaristina ja toimittajana tunnetun **Elina Hirvosen** kanssa. Silfverberg kuvailee tätä alkuvaihetta tärkeäksi ajaksi urallaan – hän ymmärsi, ettei tarvitse pärjätä tai opetella kaikkea yksin. Ajatus yhdessä tekemisen merkityksestä on kantanut myös myöhemmin uran varrella.

"Kirjoittamista ajatellaan usein yksilölajina, mitä se ikään kuin onkin. Mutta kaikki tekemäni jutut, juttuhankkeet, kirjat ja tekstit, joilla on merkitystä, on tehty muiden ihmisten avulla tai heidän kanssaan. Joko ammattimaisten lukijoiden eli kustannustoimittajan tai editorin kanssa tai sitten yhdessä kollegan kanssa kirjoittaen", Silfverberg kuvailee.

Yhteisöllisyyttä hän toivoisi lisää myös nykypäivän journalismiin, jossa monet työskentelevät freelancereina ja haasteena on yksinäisyys. Silloin on vaikea löytää työhön mielekkyyttä ja nähdä työn yhteiskunnallinen arvo.

Journalismin ansaintamalli on ollut pitkään murroksessa, kun sisältö on siirtynyt yhä enemmän verkkoon ja mainostulot ovat vähentyneet. Vaikka esimerkiksi erilaiset apurahat eivät voi ratkaista koko tilannetta, Silfverberg näkee niillä olevan yhä merkittävämpi rooli journalismin yhteiskunnallisen tehtävän tukemisessa.

Silfverberg on saanut aiemmin muun muassa Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön eli JOKESin apurahoja, jotka rahoitetaan Kapioston keräämillä tekijänoikeuskorvauksilla.

"Apurahalla ostetaan aikaa. On aiheita, juttuhankkeita ja sellaisia aihepiirejä tai tekstilajeja, jotka eivät ilman tukirahoitusta näkisi päivänvaloa", hän toteaa.

Toimittajan työn tuloksia mitataan usein lähinnä klikkejä ja lukijamääriä laskemalla, mikä Silfverbergin mukaan lähtee ongelmallisesta ajattelusta. Journalismin haasteiden oletetaan ratkeavan sillä, että tehdään juttuja, joita lukija jo valmiiksi haluaa.

"Journalismin velvollisuus on kuitenkin etsiä sellaisia tarinoita, joita emme pysty vielä kuvittelemaan, tonkia niitä esiin sekä toimia paikkana, jossa kuuluvat muutkin äänet kuin niiden, jotka ovat aina tottuneet olemaan äänessä." ●

Kuuntelemalla jäsenjärjestöjämme ja luovan alan tekijöitä voimme parhaiten vastata alan tarpeisiin ja toiveisiin sekä pysyä ajan tasalla kehityksessä.

– Reetta Karppinen,
tilitysasiantuntija

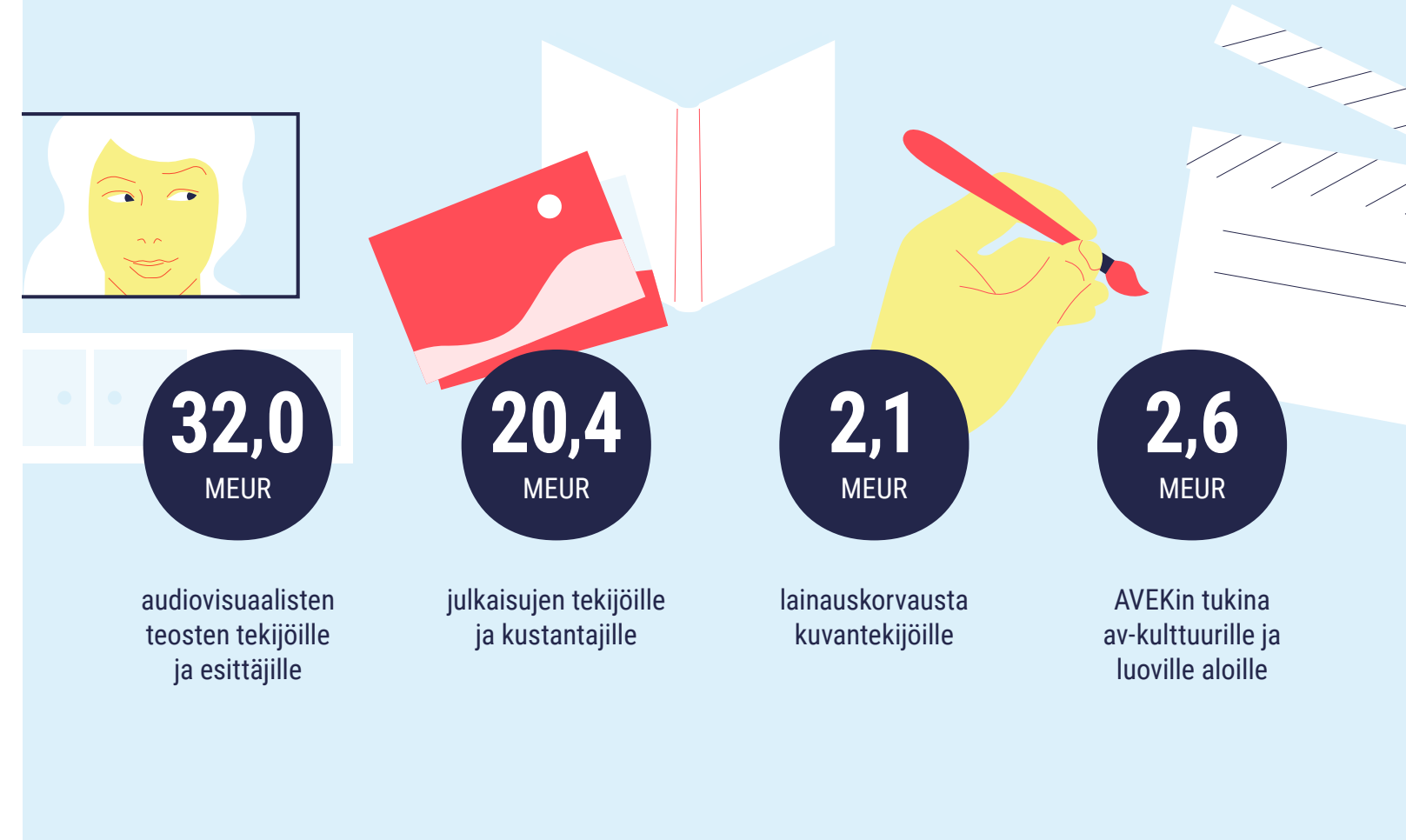

TILITYKSET JA TUET

- 15 Luovalle alalle 57 miljoonaa euroa
- 16 AVEK siirtyi lähemmäs tuenhakijoita
- 17 Vuonna 2021 valmistuneita AVEKin tukemia teoksia
- 18 Korvaustuotot 53 miljoonaa euroa
- 20 Taiteilijatreffit: Jussi Rautaniemi

Luovalle alalle 57 miljoonaa euroa

Vuonna 2021 tilitimme esittäville taiteilijoille, tekijöille ja kustantajille tekijänoikeuskorvauksia 57,1 miljoonaa euroa.

Korvauksia maksettiin oikeudenomistajille sekä henkilökohtaisesti että heitä edustavien järjestöjen kautta.

Korvaukset on kerätty oppilaitoksille, julkishallinnolle ja yrityksille myymistämme julkaisujen ja teosten kopiointi- ja käyttöluvista. Lisäksi jaamme valtion budjetista maksettavista määrärahoista yksityisen kopioinnin hyvitystä audiovisuaalisten teosten tekijöille sekä lainauskorvausta kuvantekijöille.

Av-teosten oikeudenomistajille tilitimme yhteensä 32,0 M€. Korvaukset kertyivät mm. verkkotallennuspalveluista, opetustallennuksesta ja Yle Areenan kotimaisten tv-ohjelmien opetuskäytöstä, yksityisen kopioinnin hyvityksestä sekä ulkomaisten tv-kanavien edelleen lähettämisestä.

Kirjojen, lehtien ja nuottien kopioinnista ja käytöstä tilitimme tekijöille ja kustantajille 20,4 M€. Suurimman osuuden, 18,6 M€, maksoimme kotimaisille jäsenjärjestöillemme. Ulkomaisen aineiston kopioinnista kerättyjä korvauksia tilitimme 1,8 M€ ulkomaisille sisarjärjestöillemme.

Korvauksia sai 26 kulttuurin ja viestinnän eri alojen järjestöä. Tekijöitä edustavat järjestöt jakavat pääosan korvauksistaan apurahoina. Kustantajajärjestöt maksavat valtaosan korvauksistaan suorina tilityksinä kustantajille.

Koronapandemian aikana järjestöt ovat tukeneet rajoitusten runtelemaa luovia aloja apurahoin ja avustuksin ennätysmäärin.

Jäsenjärjestömme rahoittavat niille tilitetyillä kopiointikorvauksilla myös useita kulttuuri- ja viestintäalan palkintoja. Näitä ovat muun muassa Vuoden Kuvittaja-, Vuoden tiedekirja-, Warelius-, J. A. Hollon ja Tietokirjailijapalkinnot sekä kirjallisuuden Finlandia-palkinnot.

Lainauskorvausta kuvantekijöille tilitimme 2,1 M€. Vastaamme kirjastolainauksesta maksettavasta lainauskorvauksesta kuvataiteellisten teosten ja valokuvateosten tekijöiden osalta.

Osanamme toimiva Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK jakoi vuonna 2021 kotimaiselle av-kulttuurille ja luoville aloille 2,6 M€. AVEKin varat ovat pääasiassa peräisin yksityisen kopioinnin hyvityksestä. AVEK myöntää myös luovan alan tukia opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämistä DigiDemo- ja CreaDemo-määrärahoista sekä Mediarata-erityismäärärahasta. ●

Mm. Vuoden Kuvittaja-, Vuoden tiedekirja-, Warelius-, J. A. Hollon ja Tietokirjailijapalkinnot sekä kirjallisuuden Finlandia-palkinnot rahoitetaan kopiointikorvausvaroilla.

AVEK siirtyi lähemmäs tuenhakijoita

Suomalainen elokuva menestyi maailmalla, mutta kulttuurin määrärahoja leikattiin. Kaksijakoisen vuoden aikana AVEK rakensi tähänastisen historiansa suurinta muutosta.

Tuija Haltusen ohjaama *Näin pilvet kuolevat* oli yksi vuoden 2021 festivaalimenestyjä mm. voittaen parhaan dokumenttielokuvan palkinnon Jihlavan dokumentti-elokuvafestivaalilla Tšekissä.

Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEKin ja koko av-alan vuosi jakautui tunnelmiltaan kahtia. Iloitsimme, kun suomalainen elokuva sai kansainvälistä menestystä. Surimme, kun koronapandemia jatkui, vaikeutti teosten levittämistä ja osaltaan johti kulttuurin määrärahojen leikkaamiseen.

Draamaelokuvien festivaalimenestyksen lisäksi huomiota saivat esimerkiksi **Maija Blåfieldin** *The Fantastic*, **Tuija Haltusen** *Näin pilvet kuolevat* ja **Rahul Jainin** *Invisible Demons - Tuhon merkit*. Suomalaisen elokuvan huippuvuosi luo mahdollisuuksia myös tuleville vuosille.

Kulttuurin määrärahojen leikkaukset hitsasivat koko alaa yhteen. Vaikuttamistyö vei paljon aikaamme tammi-lokakuussa, ja myös sadat tuensaajat osallistuivat siihen.

Saimme lopulta vastakaikua kaikista eduskuntapuolueista. Yksityisen kopioinnin hyvityksestä maksettujen tukien leikkaukset vuodelle 2022 peruttiin, ja AVEKin saama rahoitus pysyi 2,35 M€:ssa. DigiDemo- ja CreaDemo-tukia luoville aloille kuitenkin leikattiin puolella 695 000 euroon. Opetus- ja kulttuuriministeriön erityismäärärahaa mediataiteen tuotantokulttuurin edistämiseen Mediarata-tukena oli jaettavana 200 000 euroa.

Vaikuttavaa toimintaa

Haluamme korostaa toiminnassamme ajatusta siitä, että olemme lähellä tekijöitä ja tuensaajia. Mitä paremmin tunnemme tekijöiden tarpeet ja av-alan toimintaympäristön, sitä paremmin voimme alaa tukea. Tämä kävi entistäkin tärkeämmäksi, kun tukien määrä aleni.

Teetimme kyselyn toiminnastamme DigiDemo- ja CreaDemo-tukien saajille. Tukemme avulla puolet kyselyyn vastanneista yrityksistä oli kasvattanut henkilöstömääräänsä ja 76 prosenttia oli saanut teoksensa valmiiksi ja markkinoille. Luvut ovat korkeita verrattuna yleisesti tutkimus- ja tuotekehitystukiin, joten toimintamme vaikuttavuus on vahvaa.

Hakemusten määrä vuonna 2021 oli 926, ja eniten hakemuksia tuli edellisvuosien tapaan elokuva- ja mediataiteen tukiin. Vuonna 2020 hakemuksia kertyi 1 163. Hakemusmäärän vähentyminen johtui pääasiassa siitä, että tukien hakuaika jäi järjestelmäuudistuksen vuoksi kuukautta lyhyemmäksi ja luovien alojen demotukia leikattiin.

Lahjakkuuksien kehittäminen

Vuonna 2021 otimme sisällölliseksi painopisteeksi lahjakkuuksien kehittämisen. Toteutimme kansainvälistymisen mentorointiohjelman sekä valtakunnallisen verkostoitumistilaisuuden uusille tekijöille ja vakiintuneille tuotantoyhtiöille.

Mentorointiin osallistui kymmenen hanketta ja verkostoitumistilaisuuteen yli 80 tekijää eri puolilta Suomea. Verkostoituminen tuotantoyhtiöiden kanssa oli tärkeää etenkin uusille, pääkaupunkiseudun ulkopuolella opiskelleille ja toimiville av-alan tekijöille.

Valtakunnallisuus on toimintamme kulmakivi, samoin kuin uuden löytäminen. Moni muistaa sen, että AVEKin tuet ovat 1990-luvulta asti luoneet pohjaa suomalaisen dokumenttielokuvan nousulle. Kymmenen vuoden kuluttua voimme toivottavasti todeta, että AVEK on maailman huipulle nousseen suomalaisen AR- ja VR-taiteen taustalla.

Tuen hakemiseen merkittäviä uudistuksia

Valmistauduimme vuoden aikana AVEKin tähänastisen historian suurimpaan muutokseen. Vuodenvaihteessa 2021–2022 otimme käyttöön uuden järjestelmän tukien hakemiseen ja samalla helpotimme tukien hakemisen perusteita.

Aiemmin tuki on haettu tuotannon vaiheen mukaan, mutta nyt tukea voi hakea silloin, kun sille on tarve. Elokuvan ja mediataiteen tukia haetaan jatkossa samojen tukiohjeiden perusteella, ja niille on käytössä samansuuruiset tukisummat. Lisäksi kevensimme tuen levitykseen liittyvää vaatimusta niin, että tekijöillä on paremmat edellytykset erilaisiin ja uusiin levitysmahdollisuuksiin ja -alustoihin. ●

Vuonna 2021 valmistuneita AVEKin tukemia teoksia

**Movimiento III –
Celebration
/ Post-Tsunami Foams**

Ohj. Mario Lopes

KENNO FILMS, 2021

Writing with Fire
Ohj. Sushmit Ghosh
& Rintu Thomas

BLACK TICKET FILMS, 2021

Vuonna 2021
tuimme yhteensä
85:tä dokumenttia
tai lyhytelokuvaa
sekä 61:tä media-
taidehanketta

Deluge
Juhana Moisander

HILLSTREAM PICTURES, 2021

**Invisible Demons
– Tuhon merkit**

Ohj. Rahul Jain

TOINEN KATSE, 2021

**Armotonta menoa
– Hoivatyön lauluja**
Ohj. Susanna Helke

ROAD MOVIES OY, 2022

Korvaus- tuotot 53 miljoonaa euroa

Tuottojen kehitykseen koronapandemialla ei ole ollut olennaista vaikutusta.

Vuonna 2021 korvaustuottomme olivat yhteensä 53,2 M€, eli 1,7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Merkittävin tekijä tuottojen vähenemisen taustalla on opetus- ja kulttuuriministeriön päätös leikata AVEKin luovan kulttuurin määrärahoja lähes 50 prosentilla.

Tuottomme kertyivät valtaosin audiovisuaalisten teosten käytöstä sekä julkaisujen kopioinnista ja käytöstä. Näiden lisäksi tuotot sisältävät yksityisen kopioinnin hyvityksen ja lainauskorvauksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön luovan kulttuurin määrärahat AVEKille.

Toimintamme kulut vuonna 2021 olivat yhteensä 5,2 M€, kun ne edellisenä vuonna olivat 5,1 M€. Koronapandemian aiheuttamat rajoitukset normaaliin toimintaamme vaikuttivat edelleen monelta osin kuluja vähentävästi.

Korvausvarat sijoitetaan Kopioiston hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti korvausten keräämisen ja tilityksen väliseksi ajaksi. Vuonna 2021 sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot olivat yhteensä 1,3 M€, kun vastaava luku edellisenä vuonna oli 0,6 M€. Sijoitustuottojen kasvu oli seurausta osakemarkkinoiden vahvasta kehityksestä, talouden toipuessa pandemiasta keskuspankkien massiivisen elvytyksen siivittämänä.

Vuoden 2021 tuotoista siirto jaettavaksi oikeudenhaltijoille oli 49,3 M€, eli 0,7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. ●

Tuotot ja kulut

TUHATTA EUROA	2021	2020	MUUTOS-%
TUOTOT			
Audiovisuaalisten teosten käyttö	22 982	23 432	-1,9 ↓
Julkaisujen kopiointi ja käyttö	22 214	21 739	2,2 ↑
Yksityisen kopioinnin hyvitys	5 303	5 737	-7,6 ↓
Lainauskorvaus ja välityspalvelut	1 725	1 672	3,1 ↑
OKM:n luovan kulttuurin määrärahat AVEKille	895	1 354	-33,9 ↓
Palvelutuotot	92	193	-52,1 ↓
TUOTOT YHTEENSÄ	53 211	54 127	-1,7 ↓
KULUT			
Henkilöstökulut	3 405	3 301	3,1 ↑
Poistot	387	420	-7,9 ↓
Muut kulut	1 411	1 407	0,3 ↑
KULUT YHTEENSÄ	5 203	5 128	1,5 ↑
MUUT TUOTOT			
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	1 273	636	100,1 ↑
Varainhankinta	3	3	0,0
MUUT TUOTOT YHTEENSÄ	1 275	639	99,7 ↑
SIIRTO JAETTAVAKSI OIKEUDENHALTIJOILLE	49 283	49 637	-0,7 ↓

Tuotot käyttöluvista

TUHATTA EUROA	2021	2020	MUUTOS-%
JULKAISUJEN KOPIOINTI JA KÄYTTÖ			
Oppilaitokset	15 099	14 827	1,8 ↑
Yritykset	2 757	2 756	0,0
Kunnat	2 583	2 537	1,8 ↑
Valtionhallinto	871	871	0,0
Kirkollishallinto	613	419	46,3 ↑
Ulkomaat	81	180	-55,3 ↓
Muut	210	149	41,5 ↑
YHTEENSÄ	22 214	21 739	2,2 ↑
AUDIOVISUAALISTEN TEOSTEN KÄYTTÖ			
Verkkotallennuspalvelut	16 575	16 969	-2,3 ↓
Oppilaitokset	3 379	3 370	0,3 ↑
Edelleen lähettäminen	2 544	2 542	0,1 ↑
Ulkomaat	476	531	-10,4 ↓
Muut	9	20	-54,2 ↓
YHTEENSÄ	22 982	23 432	-1,9 ↓

Korvaustuottojen jakauma 2021

Taiteilijatreffit: Jussi Rautaniemi

Leikkaaminen vaatii herkkyyttä

Leikkaaja Jussi Rautaniemen kädenjälki on nähtävissä lukuisissa viime vuosina suurta suosiota saavuttaneissa kotimaisissa elokuvissa ja tv-sarjoissa.

Hänen leikkaamiaan teoksia ovat muun muassa elokuvat *Hytti nro 6*, *Hymyilevä mies* ja *Juice* sekä minisarja *M/S Romantic*.

”Leikkaaminen on materiaalin katsomista ja sen sisällön ja nyanssien ymmärtämistä niin, että materiaalin saa jäsennettyä kertovaksi, emotionaaliseksi kokonaisuudeksi”, **Jussi Rautaniemi** toteaa.

Niin sketsiviihteen ja draamasarjojen kuin pitkien ja lyhyiden elokuvien editoiminen vaatii leikkaajalta herkkyyttä tunnistaa olennaiset seikat. Katsoja näkee elokuvasta tai sarjasta tyypillisesti vain lopputuloksen, jolloin leikkaajan työn merkitystä ei välttämättä tunnusteta. Rautaniemeä tämä ei haittaa.

”Tavallisen katsojan ei pidäkään arvostaa leikkaamista vaan nauttia elokuvasta tai sarjasta. En itsekään juuri koskaan teoksia katsoessani mieltä leikkaamista, ellei se satu olemaan silmiinpistävän hyvää tai huonoa.”

Leikkaajalle tärkeämpää on työyhteisön antama arvostus, joka näkyy perinteisesti työoloissa – saako leikkaaja tarvitsemansa resurssit ja palkkion.

”Nämä eivät ole aina itsestäänselvyys, ja monesti esimerkiksi ajasta yritetään kiristää tehokkuutta tavoitellessa. On kuitenkin oleellista muistaa, että mitä enemmän aikaa annetaan leikkaamoon, sitä parempi elokuvasta tulee”, Rautaniemi kiteyttää.

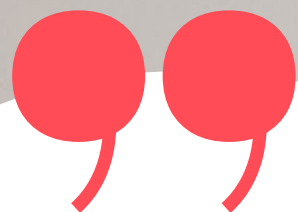
Osa arvostusta on myös leikkaamisen tunnustaminen työvaiheena, jossa syntyy tekijänoikeus. Rautaniemen mukaan tätä on yritetty myös kyseenalaistaa, syyttä.

”Leikkaaja on sisällön kanssa työskentelevä ammattilainen, jolla on olennainen rooli teoksen synnyssä.” ●

On oleellista muistaa, että mitä enemmän aikaa annetaan leikkaamoon, sitä parempi elokuvasta tulee.

➔ Lue Rautaniemen koko haastattelu www.kopio.fi/rautaniemi

Tiimissäni on avoin ja kannustava keskusteluilmapiiri, joka auttaa minua ajattelemaan luovasti ja tekemään käytännönläheisesti omaa työtäni.

– Iina Saarinen,
viestintä-
asiantuntija

me OLEMME KOPIOSTO

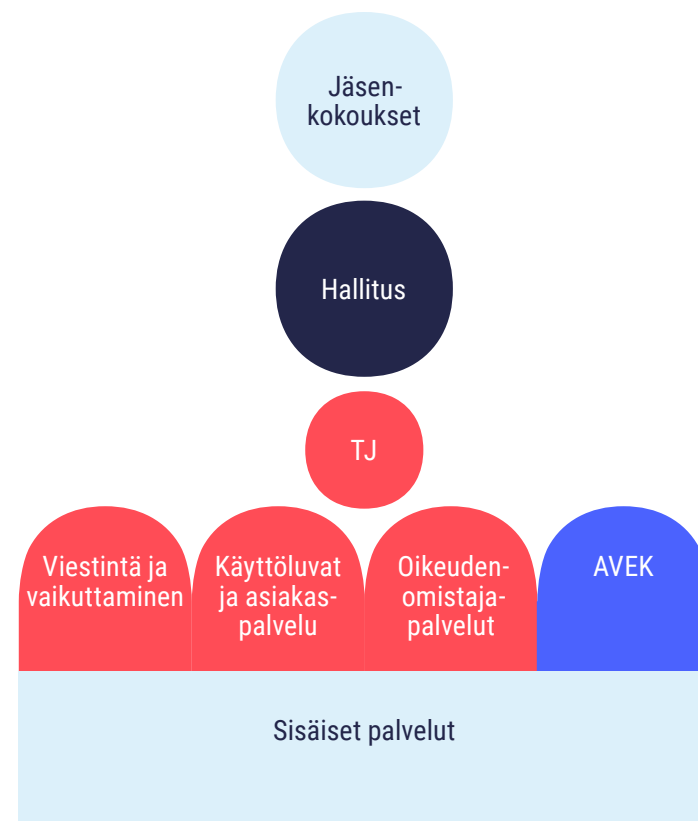
22 Organisaatio ja jäsenjärjestöt

23 Pidämme huolta luovan alan hyvinvoinnista

Organisaatio ja jäsenjärjestöt

Vuonna 2021 Kopioistossa työskenteli 43 henkilöä. Henkilökunnan keski-ikä oli 49 vuotta, ja keskimääräinen työsuhteen kesto oli 13 vuotta. Henkilöstöstä 65 prosenttia oli naisia ja 35 prosenttia miehiä.

Organisaatio

Kopioiston hallitus 2021

Heikki Jokinen
hallituksen puheenjohtaja, vapaa toimittaja, Sarjakuvantekijät ry

Karola Baran
toiminnanjohtaja, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry

Sanna Haanpää
toiminnanjohtaja, Suomen tietokirjailijat ry

Ismo Huhtanen
lakiasianjohtaja, Uutismedian liitto ry

Heikki Karjalainen
suomentaja, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry

Elina Kuusikko
toiminnanjohtaja, Suomen Näyttelijäliitto ry

Anu Kähkönen
pääluottamushenkilö, Radio- ja televisio-toimittajien liitto ry

Sakari Laiho
johtaja, Suomen Kustannusyhdistys ry

Tommi Nilsson
toiminnanjohtaja, Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry

Suvi Oinonen
toiminnanjohtaja, Suomen Kirjailijaliitto ry

Aku Toivonen
toiminnanjohtaja, Suomen Musiikintekijät ry

Kopioiston johtoryhmä 2021

Valteri Niiranen
toimitusjohtaja

Sari Ahonen
johtaja, oikeuden-omistajapalvelut

Maria Bregenhøj
viestintäpäällikkö

Juha Jukkara
johtaja, asiakasosasto

Petri Kauste
talousjohtaja

Arto Tamminen
johtaja

Jukka-Pekka Timonen
varatoimitusjohtaja, laki- ja tutkimus-palvelut

Ulla Simonen
johtaja, AVEK

Jäsenet

Jäsenpohjassamme ei tapahtunut muutoksia vuoden aikana. Edustamme 45:n jäsenjärjestöämme kautta yli 70 000:ta oikeudenomistajaa. Lisäksi edustamme ulkomaisten sisärjestöjemme kanssa tehtyjen vastavuoroisuussopimusten nojalla myös ulkomaisia luovan alan toimijoita.

[Tutustu jäsenjärjestöihimme](#)
www.kopioisto.fi/jarjestot

Pidämme huolta luovan alan hyvinvoinnista

Me Kopioistossa mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten vaivattoman käytön oppilaitoksissa, yrityksissä ja julkishallinnossa. Samalla varmistamme, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä.

Palvelemme laajaa joukkoa luovan työn tekijöitä, kuten kirjoittajia, kuvantekijöitä, kustantajia, kääntäjiä, näyttelijöitä, ohjaajia ja toimittajia. Olemmekin Suomen luovaa alaa kattavimmin edustava tekijänoikeusjärjestö.

Toimimme arvojemme mukaisesti avoimesti, yhdessä ja rohkeasti luovan työn asialla.

oppilaitokset, valtio,
kunnat, uskonnolliset yhteisöt,
yritykset, yhteisöt

Mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten vaivattoman ja vastuullisen käytön

**JÄSEN-
JÄRJESTÖT**

elokuvantekijät, graafikot,
kirjailijat, kriitikot, kuvittajat,
kustantajat, kääntäjät, muusikot,
näyttelijät, ohjaajat, radio- ja
tv-selostajat, sanoittajat,
sarjakuvantekijät, säveltäjät,
toimittajat, valokuvaajat

Varmistamme, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä

TALOUDELLISET,
POLIITTISET JA
YHTEISKUNNALLISET ILMIÖT

ANSAINTOLOGIIKAT
JA SISÄLTÖJEN
PAKETOINTI

DIGISISÄLLÖT
OPPIMISEN TUKENA

DATAKILPAJUOKSU

SISÄLTÖJEN
KÄYTTÖTAVAT JA
KULUTUKSEN MUUTOKSET

Luovan työn asialla

Kopioisto ry
Hietaniemenkatu 2
00100 Helsinki
09 431 521
kopiosto@kopiosto.fi
www.kopiosto.fi

